

Charta Evropských zelených **Hlavní zásady Evropské strany zelených**

Přijato na druhém kongresu Evropských zelených
Ženeva, 13-14 října 2006

Kdo jsme

Evropští zelení se s hrdostí zasazují o trvale udržitelný rozvoj lidstva na planetě Zemi. Chápu jej jako způsob rozvoje, který respektuje lidská práva a je založen na hodnotách odpovědnosti člověka vůči životnímu prostředí, svobodě, spravedlnosti, rozmanitosti a nenásilí.

Zelené politické hnutí se objevilo v Evropě v době, kdy kontinent byl rozdělen studenou válkou a zažil energetické krize v polovině sedmdesátých let dvacátého století. V té době bylo zřejmé, že zaběhlé způsoby hospodářského rozvoje jsou trvale neudržitelné a vystavují celou planetu a její obyvatele vážným nebezpečím ekologickým, sociálním i hospodářským. Existující politické strany nebyly schopny najít východisko z této situace.

Naše kořeny tkví v řadě různých hnutí ve společnosti: hnutí ekologických a protijaderných aktivistů, jež měli obavy z rostoucího poškozování prostředí na naší planetě; hnutí nenásilných mírových aktivistů zasazujících se o alternativní způsoby řešení konfliktů; feministické hnutí, které bojovalo za skutečnou rovnou mezi muži a ženami; hnutí za svobodu a dodržování lidských práv, bojující proti diktátorským a autoritativním režimům; hnutí solidarity se zeměmi třetího světa usilující o ukončení kolonialismu a o vyváženější hospodářské vztahy mezi Severem a Jihem na naší planetě a konečně hnutí aktivistů, kteří vedli kampaně proti chudobě a za sociální spravedlnost v našich vlastních společnostech.

Evropští zelení, vycházejíce z těchto kořenů, se spojili a vytvořili vlastní politické uskupení. Jsou pro svobodnou, demokratickou a sociální Evropu v mírovém, rovnoprávném a ekologicky trvale udržitelném světě. Bráníme hodnoty jako jsou spravedlnost, lidská a občanská práva, solidarita, trvalá udržitelnost a právo každého jedince na život beze strachu.

Zelení od samého počátku zastávali zásadu: „mysli globálně, jednej lokálně“. Za účelem rozvoje spolupráce na evropské úrovni bylo v roce 1984 založeno koordinační grémium, které se pak v roce 1993 transformovalo na Evropskou federaci zelených stran. Protože bylo třeba zdůraznit cíl hlubší spolupráce, byla tato federace v roce 2004 transformována na Evropskou stranu zelených. Evropští zelení jsou součástí vzkvétajícího globálního zeleného hnutí.

Hlavní zásady

Hlavní zásady, které vytvářejí rámec pro politické jednání členských stran Evropské strany zelených, lze definovat takto:

Odpovědnost k životnímu prostředí

Odpovědnost za biosféru zaujímá ústřední místo mezi zelenými hodnotami. Společnost je závislá na přírodních zdrojích a na zdraví a regeneračních schopnostech planety a my máme vůči budoucím generacím nejvyšší odpovědnost toto dědictví chránit.

Jsme rozhodnými zastánci požadavku, že je třeba žít v rámci daných ekologických možností. Musíme zachovat biologickou rozmanitost a bojovat proti globálnímu oteplování pomocí udržitelného využívání obnovitelných zdrojů a hospodárného nakládání s neobnovitelnými zdroji. Odpovědné využívání biologické rozmanitosti má zásadní význam pro uspokojení potravinových, zdravotních a dalších potřeb rostoucí světové populace. Zelení navíc věří, že nelze argumentovat pouze hlediskem užitečnosti, nýbrž že každá forma života na naší planetě má svou vnitřní hodnotu a krásu a již kvůli tomu si zaslouží ochrany.

Náš evropský vzorec výroby, spotřeby a obchodování přispívá k pokračující chudobě většiny obyvatel planety a je příčinou velice závažné degradace životního prostředí a nestability podnebí. Průmyslové země a země nově prodávající průmyslový rozvoj již dále nemohou odkládat odpovídající reakce na tyto výzvy. Potřeba změnit tyto vzorce je naléhavá a nutně znamená hluboký proces reform, máme-li tento škodlivý způsob využívání našeho společného domova zvrátit.

V politické rovině to znamená změnit světovou politickou agendu tak, aby hospodářská a obchodní politika sloužila sociálním a ekologickým cílům a nikoli jen hodnotám ekonomických ukazatelů. Naší odpovědí je trvale udržitelný rozvoj, který sdružuje ekologické, sociální a hospodářské cíle ve prospěch všech. Trvale udržitelného rozvoje lze dosáhnout pouze spoluprací na globální úrovni tak, aby byly překonány ekonomické protiklady mezi rozvojovými zeměmi, rozvíjejícími se ekonomikami a průmyslovým světem. Každý občan světa má stejné právo na spravedlivý podíl na světových zdrojích a nese rovněž stejnou odpovědnost za to, aby bylo zajištěno, že budoucí generace budou moci požívat stejných výhod.

Zelení budou vždy usilovat o to, aby byla uplatňována zásada prevence. Nebudeme podporovat opatření, která znamenají potenciální hrozbu pro zdraví člověka a kvalitu životního prostředí. Nehodláme také trpět zpoždění při realizaci nových preventivních opatření jenom z toho důvodu, že daný problém není potvrzen dostatečným počtem vědeckých studií. Ve všech oblastech, ať už jde o mír, energetiku, výživu a zemědělství, vědy o životě, dopravu, technologii nebo lékařství musí přijímaná rozhodnutí a opatření sledovat vždy tu nejméně škodlivou variantu.

Pokud jde o jadernou energii, trvají Zelení na bezjaderné Evropě. Mají k tomu řadu důvodů, a sice civilní a vojenské hrozby s využíváním jaderné energie spojené, dále zátěž vyvíjenou na budoucí generace a v neposlední řadě i bezpečnostní aparát, kterého je k využívání jaderné energie třeba. Prioritou Zelených je rozvoj decentralizované a obnovitelné alternativní energetiky.

Svoboda skrze sebeurčení:

- **Autonomie jednotlivce**

My Zelení věříme, že všechny lidské bytosti, a to bez ohledu na pohlaví, věk, sexuální orientaci nebo identitu, etnický původ nebo postižení - mají právo na to, aby mohli činit svou vlastní volbu, mohli se svobodně vyjadřovat a svobodně žít svůj život. Tato svoboda se přitom netýká pouze materiálních statků, nýbrž zahrnuje i sociální, kulturní, intelektuální a duchovní dimenzi lidského života.

Tato nezcizitelná práva by měla být zaručena zákonem a ve školách by se o nich mělo vyučovat jako o samotném základu naší společnosti. Měla by být naplňována posilováním vlivu jednotlivce, vytvářením podmínek pro všechny muže a ženy, aby si mohli zařídit svůj vlastní život a život svých rodin a tam, kde je to potřebné, i poskytováním společenské a hmotné podpory, která je dostatečná pro důstojný život a plnou účast jedince ve společnosti. Tam, kde se lidem těchto práv nedostává, budeme my, zelení, za tato práva bojovat posilováním solidarity, výchovy a vzdělávání, rozvojové spolupráce a ochrany před násilím, útlakem a diskriminací.

- **Inkluzivní demokracie (Demokracie pro všechny)**

Naše víra v demokracii je založena na vzájemném uznání všech jedinců jako sobě rovných. Má-li se dosáhnout maximální angažovanosti občanů, musí být politické a rozhodovací procesy demokratické, integrované, průhledné a volně přístupné způsobem, který je pro běžného občana srozumitelný. Radikální změny, kterých je pro trvale udržitelný rozvoj třeba, vyžadují, aby všichni nesli společnou odpovědnost a aby spravedlivým způsobem sdíleli její břímě. O celém rozhodovacím procesu musí zvolení zástupci své voliče informovat a jsou povinni se ptát na jejich stanoviska.

Musíme vždy myslet globálně, zatímco jednáme lokálně. Rozhodovací pravomoci by měly být svěřovány orgánům na co nejnižší účinné úrovni tak, aby se dosáhlo co nejvyšší úrovně zapojení občanů do rozhodování a sdílení přínosů. A obráceně, pokud si nějaký problém žádá přijetí opatření na vyšší úrovni, musí být brán ohled na důsledky takového rozhodnutí pro nižší úroveň a musí být respektovány rozdíly. Zájmy menšin musí být odpovídajícím způsobem chráněny a musí jim být věnována patřičná pozornost.

Soustředíme se na posilování demokracie v celé Evropě na místní, regionální, národní a nadnárodní úrovni. Chceme posílit demokratickou odpovědnost mnohonárodních institucí.

Rozšířit spravedlnost

Politika Zelených vychází ze zásady spravedlnosti. To vyžaduje spravedlivé rozdělování společenských statků, a to zase vyžaduje věnovat zvláštní pozornost potřebám nejslabších. Pozornost věnovaná nejslabším je obzvláště důležitá na celosvětové úrovni, kdy Evropa nese specifickou odpovědnost za stimulaci hospodářského růstu v rozvojových zemích. Protože musíme řešit problémy měnícího se světa, sahá naše představa spravedlnosti daleko za tradiční politiku přerozdělování. Zelení chtějí sociální spravedlnost, rovnost pohlaví, spravedlnost mezi generacemi a spravedlnost na celosvětové úrovni. I přes konflikty, které v praxi mezi těmito složkami široce

pojaté spravedlnosti vznikají, nesmí být tyto rozměry spravedlnosti hnány proti sobě.

- **Sociální spravedlnost** zajišťuje, aby každý měl přístup k životně důležitým společenským zdrojům, jakými jsou vzdělání, práce a účast na demokratické správě společnosti. Tento spravedlivý přístup musí být bráněn tváří v tvář současné sociální nerovnováze a příslušné potřeby musí být zajištěny institucionálně. Rozhodujícím faktorem pro schopnost člověka utvářet vlastní život je vzdělání. Využíváme-li naše pracovní dovednosti, umožňuje nám to sklízet plody našich schopností a představuje to klíčovou část naší identity. Účast na demokratické správě společnosti je základním předpokladem, aby se člověk mohl do společnosti zapojit a pomáhal ji utvářet.
- **Rovnost pohlaví.** Spravedlnost znamená také rovnost pohlaví. Ženy a muži mají požívat stejných práv a pravomocí k tomu, aby určovali, jak se má společnost vyvíjet. Navíc by měly mít možnost prožít svůj život bez násilí. My, Zelení, chceme vytvořit institucionální rámec, který zajistí ženám rovnost v domácnosti, na pracovišti, ve veřejné správě a v ostatních významných pozicích. Chceme oběma pohlavím usnadnit harmonizaci rodinného a pracovního života.
- **Spravedlnost mezi generacemi.** Heslo "svět jsme si jen vypůjčili od našich dětí " zní nyní naléhavěji než kdykoli předtím. Dnes je totiž budoucnost našich dětí ohrožena. Mezigenerační spravedlnost znamená povinnost starší generace, aby trvale udržitelným způsobem předala ekologické, sociální a kulturní dědictví mladším generacím. Současně to pro mladší generace znamená i povinnost pečovat o starší generaci. Mělo by být zajištěno, aby se všechny generace mohly plně podílet na životě společnosti.
- **Světová spravedlnost.** Spravedlnost je naším důležitým kritériem i na mezinárodní úrovni. Světová ekonomika spojuje lidi a zvyšuje jejich vzájemnou závislost, a tudíž se v praxi stávají naléhavým imperativem i morální závazky. Jádrem koncepce globální spravedlnosti jsou celosvětový trvale udržitelný rozvoj a univerzální lidská práva. To musí být podpořeno nezávislým institucionálním rámcem, který bude sledovat sociální odpovědnost korporací a férový obchod.

Spravedlnost vyžaduje solidaritu, nediskriminaci a zapojení občanů. Solidarita napomáhá vytvářet sebevědomé jedince - občany. Veřejná správa by měla pracovat v partnerství s občany tak, aby vytvářela a bránila instituce, které zvyšují míru solidarity. Proto chceme investovat do vzájemně propojených společenství a komunit, které s příslušnými pobídkami ze strany státu realizují vzájemnou podporu v praxi.

Rozmanitost je nezbytnou podmínkou

Bohatství civilizací, společností a kultur se vyvíjelo skrze jejich rozmanitost. My, Zelení, jsme sami výsledkem spojení velkého množství různých hnutí ve společnosti, a věříme, že rozmanitost je podmínkou úspěchu, ba dokonce přežití, v téměř každé oblasti lidské činnosti. Rozmanitost posiluje pružnost a regenerační schopnost organizací a skupin v okamžiku, kdy jsou konfrontovány s neočekávanými změnami. Rozmanitost je pojistkou proti nesnášenlivosti, extremismu a totalitě a je současně i nepostradatelným zdrojem inspirace a obnovy.

Rozmanitost lidí má mnoho dimenzí: sociální, kulturní, spirituální, filosofickou, náboženskou, jazykovou, genderovou, hospodářskou, etnickou, regionální. Tyto dimenze mohou být představovány jednotlivci nebo sociálními skupinami. Chceme tuto rozmanitost střežit. Neměla by však nikdy být využita jako záminka ke zpochybnění univerzálních práv.

Rozdíly mohou být ovšem snadno chápány jako ohrožení tam, kde lidé sdílí společný omezený prostor. I v těch nejmenších společenstvích se silnější snaží uplatnit svou dominantní roli, zatímco slabší se často cítí dotlačen k souhlasu se silnějším. Zachování rozmanitosti proto vyžaduje uznání, vzájemné porozumění a respekt – a - někdy až příliš často, i aktivní ochranu.

Nenásilí

Nenásilí představuje klíčovou složku filozofických východisek zelených teorií a podmiňuje náš přístup k problémům. Násilím nelze vynutit žádné trvalé řešení konfliktů, jež vznikají mezi jednotlivci, skupinami ve společnosti nebo mezi státy. Základní zásadou Zelených je, že prostředky k dosažení určitých cílů musí být v souladu s těmito cíly samotnými. To znamená, že politické úsilí při nacházení spravedlnosti a míru se nemůže opírat o násilné prostředky.

Přitom nejde jen o přímé fyzické násilí. Lidské aktivity a globální ekonomické struktury mohou zbavovat osoby jejich lidských práv a vyostřovat sociální nespravedlnost. Chudoba je možná nejzákeřnější formou násilí. Pro boj s chudobou navrhujeme vytvořit takové mezinárodní instituce, jejichž cílem bude hospodářská rovnost a které budou klást bezpečnost a živobytí lidí na první místo, a současně prosazujeme závazná globální pravidla pro ochranu lidských práv.

Pokud jde o ozbrojené konflikty, jsme přesvědčeni, že nasazení armády a policejních složek nemůže být jakožto strategie z dlouhodobého hlediska úspěšné. Zelení chtějí méně vojenských zásahů a namísto toho usilují o realizaci koncepce civilní zahraniční a bezpečnostní politiky. To vyžaduje vypracování účinných nástrojů pro prevenci konfliktů a pro zvládání konfliktů civilními prostředky.

Zelení nicméně uznávají, že mezinárodní společenství může výjimečně sáhnout k vojenským prostředkům jako k poslední možnosti. Existuje-li hrozba masového násilí vůči civilistům, lze rozmístění vojenských sil za účelem udržení míru ospravedlnit jako odstrašující prostředek. Selžou-li preventivní opatření, může být ozbrojený zásah ukázat jako potřebný. Užití vojenských prostředků musí podléhat mezinárodnímu právu a je legitimní pouze tehdy, jsou-li splněny tyto podmínky:

- existence jasného a jednoznačného mandátu rady bezpečnosti OSN;
- shoda na primárním cíli intervence za účelem záchrany a ochrany životů pomocí předcházení násilí;
- existence politické strategie, která definuje, jak má být příslušný vojenský zásah ukončen a jak má být poté nastolena mírová a stabilní situace.

Zkrátka, jde nám o trvale udržitelný rozvoj

Zelení uznávají, že hodnoty odpovědnosti k životnímu prostředí, svobody, spravedlnosti, rozmanitosti a nenásilí mohou být – a do jisté míry již jsou – sdíleny i ostatními politickými

uskupeními. Zelení se od nich odlišují tím, že považují tyto hodnoty za vzájemně na sobě závislé a nedělitelné. Jako celek tyto hodnoty určují všechny naše akce zaměřené na trvale udržitelný sociální, kulturní, ekologický a hospodářský rozvoji našich společností na planetě Zemi. Neaplikujeme je jenom na naši externí politiku, nýbrž i na naše vlastní chování ve společnosti a na organizaci naší vlastní strany.

Evropané byli průkopníky procesu industrializace, který leží u kořene řady našich nejhorších globálních problémů. Jako občané jednoho z nejlépe vybavených světadílů na Zemi, neseme my, Evropané, hlavní odpovědnost za zvrácení destruktivních trendů, které tento proces industrializace způsobil, a za iniciativu směřující k alternativnímu a trvale udržitelnému modelu rozvoje. Rozsah příslušné agendy je ovšem takový, že není v silách jednotlivého státu tohoto cíle dosáhnout. Proto potřebujeme takovou spolupráci, na které se mohou podílet všichni v Evropě – od Dublinu do Tbilisi, od Helsink do Lisabonu, od Ankary po Reykjavík.

Evropská Unie je vhodným místem pro usnadnění této spolupráce pokud

- zůstane otevřena dalšímu rozšiřování;
- dokáže sama sebe restrukturalizovat na skutečně demokratickou instituci,
- přeorientuje své priority směrem k ekologicky a sociálně trvale udržitelnému modelu rozvoje a
- přijme svou globální odpovědnost za mírový a trvale udržitelný svět v rámci Spojených národů a ve spolupráci s dalšími významnými institucemi jako je OBSE a Rada Evropy.